

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA PSYCHOLOGIE

5. ročník 2013/ 2014

ZÁKONNÁ REGULACE PSYCHOTERAPIE VE SVĚTĚ

(Písemná práce III.)

V Praze dne 25. 6. 2014

Michaela Kolumpková

Práce byla sepsána na podnět České psychoterapeutické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně ve spolupráci s panem předsedou PhDr. Karlem Kobicem. Výsledky studie byly prezentovány na X. sjezdu Psychiatrické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně konané 12. – 15. června ve Špindlerově Mlýně.

Obsah

Úvod	3
Evropa.....	3
1. Belgie	3
2. Finsko.....	4
3. Francie	4
4. Itálie.....	6
5. Lichtenštejnsko.....	6
6. Německo.....	7
7. Nizozemsko.....	9
8. Norsko	9
9. Polsko	10
10. Portugalsko.....	11
11. Rakousko	12
12. Rumunsko.....	15
13. Slovensko.....	16
14. Spojené království Velké Británie a Severního Irska	18
15. Švédsko.....	18
16. Švýcarsko	20
17. Další	22
Svět.....	22
1. Austrálie	22
2. Chile.....	23
3. Izrael	24
4. Kanada	26
5. Uruguay	29
6. USA	30
Závěr.....	31
Reference	33

Úvod

Cílem studie je zmapovat okolnosti, za kterých jsou poskytovány psychotherapeutické služby v některých dalších zemích kromě České republiky, a to nejen v evropských, ale i v ostatních státech napříč kontinenty. Pozornost je soustředěna především na podmínky poskytování psychoterapie. Ve studii jsou uvedeny konkrétní kvalifikační požadavky na provozování profese psychoterapeuta společně s potřebným počtem absolvovaných hodin teorie a praxe, jsou-li tyto požadavky v konkrétní zemi stanoveny. V neposlední řadě studie sleduje zahrnutí profese psychoterapeuta v celkovém systému poskytování zdravotních nebo sociálních služeb a také možnosti financování psychoterapie.

Uvedené informace byly získány prostřednictvím rešerše dokumentů poskytnutých buď přímo danými zeměmi, nebo získaných od pověřených osob při osobním kontaktování, dále bylo čerpáno přímo ze článku Rakouského institutu zdraví, který na základě vyplněných dotazníků z jednotlivých zemí shrnuje regulace profese psychoterapie. Nakonec se studie pokouší o nejnovější aktualizace pomocí kontaktování zainteresovaných osob v této oblasti.

Evropa

1. Belgie

Legislativní rámec:

V Belgii mohou aktuálně psychoterapii vykonávat lékaři specializovaní v psychiatrii a neuropsychiatrii. Do února 2014 zde neexistovaly žádné regulace a psychoterapie byla v podstatě ilegální. Nový zákon by měl být plně aplikovatelný v září 2016 a bude definovat rámec vzdělání i praxe. Bude existovat Federální rada pro psychoterapii, která bude radit Ministerstvu zdraví ohledně požadavků na praxi a výcvik.

Zákon bude uznávat tyto hlavní oblasti (tzv. modality):

- Psychoanalyticky a psychodynamicky orientovaná psychoterapie
- Behaviorální a kognitivně orientovaná psychoterapie
- Systemická a rodinně orientovaná psychoterapie
- Humanistická, na osobu zaměřená a zážitková psychoterapie

Kvalifikační požadavky:

- Bakalářský titul ve zdravotních vědách, psychologii, pedagogice nebo sociálních vědách (aspoň 180 ECTS)
- Základní ponětí o psychologii z univerzitního vzdělávání – obecná psychologie/psychiatrie a psychopatologie/psychofarmakologie/psychodiagnostika/úvod do hlavních psychotherapeutických směrů/oblast duševního zdraví

- Po splnění předešlých 2 bodů je třeba absolvovat specifický výcvik v psychoterapii (aspoň 70 ECTS) v akreditované výcvikové instituci (univerzitní nebo soukromé)
 - 4 roky
 - Aspoň 500 hodin teorie a 1600 hodin práce pod supervizí
- Požadavky na sebezkušenost nejsou zmíněny, ale budou přidány specificky pro každou oblast (modalitu)

2. Finsko

Popis profese:

Profesi psychoterapeuta ve Finsku upravuje Národní úřad pro záležitosti týkající se lékařského práva (National Authority of Medicolegal Affairs), který uděluje právo používat titul „psychoterapeut“ na základě vzdělání a výcviku.

Kvalifikační požadavky:

Ve Finsku existují dva různé výcvikové programy, přičemž musí být absolvován aspoň jeden z nich:

A. Speciální výcvik v psychoterapii

Tento výcvik vede k nezávislé praxi psychoterapeuta, pro kterou je nejprve třeba dokončit vysokoškolské vzdělání, dále 3 roky výcviku v psychoterapii a k tomu profesní zkušenosti v oblasti zdravotní péče a možné předchozí zkušenosti v oblasti psychoterapie. Nakonec je třeba složit závěrečnou zkoušku.

Není dán přesný počet hodin tohoto výcviku, ale je potřeba aspoň 200 hodin teorie a k tomu 200 hodin supervidované psychoterapeutické praxe a dále osobní terapie odpovídající úrovni.

B. Pokročilý speciální výcvik v psychoterapii

Tento výcvik také stejně jako předešlý vede k nezávislé praxi psychoterapeuta, ale primárně vede k funkci supervizora nebo lektora ve výcviku. K této funkci je třeba kompletní univerzitní studium (obvykle v psychologii nebo medicíně), k tomu 4–6 let tohoto výcviku v psychoterapii, předchozí zkušenost v oblasti zdravotní péče a možná předchozí zkušenost v oblasti psychoterapie. Následně je také třeba složit závěrečnou zkoušku.

V rámci tohoto výcviku je třeba absolvovat aspoň 400 hodin teorie, 400 hodin supervidované psychoterapeutické praxe a osobní terapii odpovídající úrovni.

3. Francie

Popis profese:

Ve Francii existuje konflikt psychiatrů, psychologů, psychoanalytiků a „Psy-Ni-Ni“ (osoby, které nejsou ani psychiatři, ani psychologové – tzv. „not-psychiatrists/not-psychologists“). Psychiatři a psychologové jsou regulované profese. Pro psychiatry je psychoterapie jednou z možností léčby, stejně tak psychologům byla v roce 1985 uznána funkce psychoterapeuta, nicméně v rámci studia neabsolvovali psychoterapeutický výcvik, tudíž psychologové nepatří ve Francii mezi zdravotnické profese. Pro psychoanalytiku je tento titul „psychoanalytik“ dostačující a titul „psychoterapeut“ není nutný, ve Francii není psychoanalýza považována za formu psychoterapie. Psi-Ni-Ni jsou sdružováni

v asociacích. Od roku 2012 platí ve Francii zákon, který definuje vzdělávání v klinické psychopatologii, které je nutné pro možnost používání titulu „psychoterapeut“.

Kvalifikační požadavky:

Jako podmínka pro možnost užívat ve Francii titul „psychoterapeut“ je nutné absolvovat tzv. Vzdělání v klinické psychopatologii – jedná se o speciální kurz.

- Vstupní požadavky
 - Doktorský titul z medicíny nebo Magisterský titul z psychologie nebo psychoanalýzy
- Průběh
 - Teoretický kurz
 - 400 hodin klinické psychopatologie
 - Základní kameny klinické psychopatologie (historie, základní koncepty, metody)
 - Metodologie
 - Péče o klienty
 - Témata
 - Vývoj a funkce psychických procesů – 100h
 - Diagnostická kritéria pro psychiatrické diagnózy – 100h
 - Teorie a teoretické přístupy ke klinické psychologii – 100h
 - Základní přístupy v psychoterapii – 100h
 - Praktická stáž
 - 5 měsíců na akreditovaném pracovišti
 - Smyslem stáže je uvést do praxe teorii, aby to vedlo k postupné autonomii psychoterapeuta
 - Vyznat se v systému péče o klienta
 - Rozumět místu a roli psychoterapeuta v této síti péče
 - Aby člověk uměl uvést do praxe, co se naučil v teorii tím, že sám povede několik pacientů

Tento kurz je určen pro psychiatry, psychology, částečně pro lékaře a psychoanalytiky. Toto vzdělávání může poskytovat pouze akreditované pracoviště

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Konzultace s psychologem nebo s psychiatrem je pro dospělé zdarma ve zdravotních psychologických centrech, pro děti zdarma ve zdravotních psycho-pedagogických centrech. Naopak v soukromé praxi je možná pouze konzultace s psychiatrem na pojišťovnu. Z tohoto hlediska nejsou

dána konkrétní pravidla k poskytování psychoterapie. Psychiatři a psychologové organizují léčbu, jak sami chtějí.

4. Itálie

Popis profese:

Psychoterapeuti, kteří nejsou lékaři, nesmějí vykonávat žádnou formu léčby, která spadá pod odpovědnost lékařů. Psychoterapii může provádět držitel specializačních diplomů z oficiálně uznávaných univerzit – existuje diplom z klinické psychologie, psychologie zdraví, psychologie životního cyklu a psychiatrie.

Kvalifikační požadavky:

- Doktorské studium psychologie nebo medicíny/chirurgie
- Dokončení speciálního profesního výcviku (postgraduální vzdělávání) ve specializovaných kurzech na univerzitních specializovaných školách
 - aspoň 4 roky, v minimálním rozsahu 3200 hodin
 - 1600 hodin teorie (speciální kurzy v klinické psychologii, psychologii zdraví, vývojové psychologii nebo psychiatrii) a k tomu 1600 hodin praxe
- Nebo výcvik v psychoterapii v soukromé instituci (specializovaný kurz v psychoterapii)
 - aspoň 4 roky, v minimálním rozsahu 1600 hodin
 - 700 hodin teorie a k tomu 900 hodin praxe (techniky a praktické aplikace pod supervizí s úvodem do specifických psychoterapeutických metod – 400 z těchto 900 hodin je věnováno návštěvě zařízení psychosociálních služeb nebo ekvivalentních institucí)
 - Skládá se ze dvou dvouletých období: 1. období je přípravným vzděláním (každý rok 200 hodin teoretického vzdělání a praktického výcviku a k tomu 200 hodin technik a praktických aplikací), 2. období se soustředí na praktický výcvik (každý rok 150 hodin teoretického vzdělání a praktického výcviku a k tomu 250 hodin technik a praktických aplikací)
- sebezkušenost není povinná

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Psychoterapie je poskytována v zařízeních a centrech zdraví a sociální péče. V těchto centrech mohou pracovat pouze psychoterapeuti, kteří byli zapsáni buď v seznamu Komory psychologů, nebo v seznamu Lékařské asociace. Soukromé psychoterapeutické služby nejsou hrazeny.

5. Lichtenštejnsko

Popis profese:

V Lichtenštejnsku definují kromě lékařských psychoterapeutů i nelékařské psychoterapeuty, kteří mohou při léčbě používat psychologické metody. Nelékařská psychoterapie spadá pod profesi „jiná zdravotní péče“. Tato profese může být prováděna nezávisle osobou samostatně výdělečně činnou vlastní licenci, která určuje rozsah přípustných činností. Nezávislá praxe je upravena ve

vyhláše o ostatních zdravotnických profesích a definuje požadavky na vzdělání a odbornou přípravu, které musí být splněny, aby byla vydána licence. Vyhláška definuje i rozsah činností a kompetencí, povinné další vzdělávání a povinné vedení dokumentace. Pro obdržení licence se musí uchazeč prokázat diplomem o dokončeném vzdělání a výcviku v psychoterapii, který vydává vzdělávací instituce nebo profesní organizace uznaná vládou.

Kvalifikační požadavky:

Pro provozování činnosti psychoterapeuta je třeba kompletní tříleté studium psychologie a k tomu 250 hodin teorie psychoterapie, není dán počet nutných hodin praxe a sebezkušenosti.

6. Německo

Legislativní rámec:

V Německu je profese psychoterapeuta definována zákonem, který určuje požadavky pro udělení licence. Psychoterapii může vykonávat každý lékař, který obdrží licenci po splnění daných požadavků a dále psycholog-psychoterapeut nebo dětský a adolescentní psychoterapeut, který obdrží licenci. V Německu existují také nelékařští vykonavatelé psychoterapie. Jedná se o osoby, které vykonávají psychoterapii doposud, ale zároveň nemají požadované vzdělání, praxi a nejsou to lékaři. Dále to jsou osoby, které používají psychoterapeutické metody, které nejsou v souladu se zákonem o psychoterapii. Tyto osoby sice mohou vykonávat profesi psychoterapeuta, ale pouze z titulu nelékařského vykonavatele a nejsou držitelem ochranného profesního titulu „psychoterapeut“. V praxi to také znamená, že nemohou uzavírat smlouvy s pojišťovnami. V každé spolkové republice existuje odpovědný orgán, který uděluje licence psychoterapeutům.

Kromě lékařských psychoterapeutů, psychologů-psychoterapeutů a dětských a adolescentních psychoterapeutů existuje v Německu vykonavatel psychoterapie „Heilpraktiker für Psychotherapie“ – tzv. léčitel v psychoterapii. Tito vykonavatelé nesmí používat chráněný titul „Psychoterapeut“, mohou však používat slovo „psychoterapie“ – například „Praxis für Psychotherapie nach dem Heilpraktikergesetz“ – Praxe psychoterapie podle zákona o léčitelství. Nemohou si také účtovat své služby ze zdravotního pojištění.

Popis profese:

Psychoterapii v Německu mohou poskytovat buď lékaři (s psychiatrickou nebo psychosomatickou specializací) nebo psychologové. Kromě nich ještě sociální pracovníci a pracovníci ve vzdělávání, kteří však mají přístup pouze k výcviku dětského a adolescentního psychoterapeuta.

Kvalifikační požadavky:

1. Vzdělání

Požadavky k udělení licence psychologa-psychoterapeuta je dokončené úvodní studium psychologie a úspěšné složení závěrečné zkoušky ve studiu psychologie, které zahrnuje předmět klinická psychologie. Po úspěšném složení této závěrečné zkoušky může být uchazeč přijat do vzdělávání a odborné přípravy k získání titulu psycholog-psychoterapeut. Požadavkem pro získání titulu dětského a adolescentního psychoterapeuta je buď také úvodní studium psychologie, nebo studium pedagogiky/sociální pedagogiky. Po splnění uvedených požadavků na absolvované vzdělání se uchazeč může přihlásit do výcviku v psychoterapii. Psychoterapeutický výcvik je v Německu postgraduálním vzděláváním na univerzitě nebo jiné uznané instituci.

2. Praxe

Jednotlivé požadavky pro získání licence se liší podle výkonu profese lékaře-psychoterapeuta a psychologa-psychoterapeuta. Pro výkon profese lékař-psychoterapeut je nutná buď lékařská specializace v psychiatrii a psychoterapii, kterou uchazeč získá po čtyřleté praxi na psychiatrii (z toho 1 rok na neurologii), nebo specializace v psychosomatické medicíně a psychoterapii, kterou uchazeč získá po pětileté praxi v psychosomatické nemocnici (z toho 1 rok na interně). Ostatní lékaři mohou získat licenci k psychotherapeutickému léčení pacientů v rámci jejich konkrétní specializace. Pro výkon profese psycholog-psychoterapeut je třeba také buď pět let práce na částečný úvazek, nebo tři roky práce na plný úvazek.

3. Postgraduální výcvik (celkem 4200 hodin)

- Teoretická část
 - 600 hodin
 - Přednášky, semináře, praktická cvičení
- Praktický výcvik
 - 2550 hodin
 - 1800 hodin praktické práce pod vedením a supervizí odborníků v určité instituci, která je uznaná zákonem (celkově minimálně 1 rok tříměsíčních stáží na psychiatrické lůžkové klinice; v případě dětské a adolescentní psychoterapie až 6 měsíců na ambulantní psychiatrické klinice, kdy minimálně 1200 hodin bude věnováno diagnostice a léčbě 30 pacientů)
 - 600 hodin praktického výcviku jako součást specializovaného výcviku, který obsahuje léčbu aspoň 6 pacientů pod supervizí za použití specifických metod
 - 150 hodin vlastní supervize (z toho 50 hodin jako individuální supervize a 120 hodin sebezkušenosti/osobní terapie – sebezkušenost musí být podstoupena se supervizorem ve vybraných psychotherapeutických metodách pro daný výcvik)

Na závěr je nutné složení státní zkoušky před státní komisí, která se skládá z písemné a ústní části. Testují se základní znalosti vědecky uznávaných metod psychoterapie a zvláštní důraz je kladen na konkrétní zvolené metody v souvislosti s výcvikem.

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Platby za poskytování psychotherapeutické péče jsou zahrnuty ve veřejném i soukromém zdravotním pojištění. Psychotherapie je zahrnuta do systému zdravotního pojištění při splnění dvou podmínek: 1. Psychotherapeut musí být vytrénován a licencován směrem, který je vědecky uznávaný (=KBT, psychodynamický směr-i dlouhodobá psychoanalýza), 2. Před začátkem psychotherapeutické léčby zašle psychotherapeut písemnou žádost pojišťovně. Psychotherapeuti s jinou, než uznávanou orientací, nemají nárok na zaplacení svých služeb zdravotní pojišťovnou. Aby mohl lékař získávat platby od zdravotní pojišťovny, potřebuje odborné osvědčení buď jako specialista v psychotherapeutické medicíně nebo jako specialista v oboru psychiatrie a psychotherapie.

Individuální psychotherapie je placena mezi 50–60 sezeními, psychoanalýza do maximálního počtu 300 sezení. Psychologické a jiné poradenství není financováno ze zdravotního pojištění.

V Německu existuje velké množství psychotherapeutických a psychosomatických nemocnic, nachází se zde tedy mnoho lůžek, ale kromě toho také ambulantní pacienti mají široké možnosti různých psychotherapeutických směrů a přídatné léčby.

Do roku 2014 nedošlo k žádným změnám v oblasti zákonné regulace profese psychoterapeuta, vede se pouze neustálá diskuse o reformě výcvikového systému.

7. Nizozemsko

Popis profese:

Psychoterapie v Nizozemsku spadá pod profesi individuální zdravotní péče. Psychoterapeuti se zde registrují na Ministerstvu zdraví, sociální péče a sportu. Podmínkami pro registraci je absolvované vzdělání a odborná příprava (výcvik). Registrace je placena a získána na 5 let. Psychoterapeuti, kteří nedosáhli požadovaného vzdělání a výcviku, mohou být uznáni na základě své odborné zkušenosti a získaných znalostí.

Kvalifikační požadavky:

Je třeba dosažený stupeň vzdělání v psychologii, pedagogice nebo zdravotnictví se specializací na duševní zdraví (vzdělávací program musí obsahovat určité množství určených předmětů). Není jasně definován počet let, ale předpokládají se aspoň čtyři roky profesní zkušenosti (30 dnů praxe v psychosociální instituci), vzdělání a psychoterapeutický výcvik obsahující teorii i praxi v minimálním rozsahu 3680 hodin. Konkrétně by měl obsahovat 400 hodin teorie, 3050 praxe (500 hodin psychoterapeutických sezení pod supervizí, 150 hodin supervize – z toho 50 hodin pro léčbu dospělých pacientů, dále 2400 praktické zkušenosti v oblasti psychoterapie – vyšetření a léčba dospělých, dětí, adolescentů nebo starších osob) a 50 hodin vlastní osobní terapie (sebezkušenostní část).

8. Norsko

Zákonná regulace a popis profese:

V Norsku platí zákonná regulace pouze pro profesi klinického psychologa, ne psychoterapeuta. Psychoterapii zde poskytují psychiatři, kliničtí psychologové a ostatní psychiatričtí profesionálové. Psychoterapie zde patří mezi služby duševního zdraví a existují rozdíly v jednotlivých distriktech Norska. Členové profesí psychiatrické péče a sociální práce také provozují psychoterapii a poradenství v rámci duševního zdraví a systému sociální péče, konkrétně v institucích pro děti, adolescenty a rodiny. Psychologové a psychiatři však zajišťují většinu psychoterapeutických služeb.

Kvalifikační požadavky:

Pro splnění požadavků je třeba absolvovat studium psychologie a medicíny. Toto studium je v Norsku šestileté a následuje po absolvování středoškolského vzdělání.

Dále je třeba absolvovat výcvik v psychoterapii. Většina výcviků je poskytována soukromými výcvikovými institucemi, některé z nich jsou částečně financovány veřejně a požadují, aby měli účastníci kompletní základní trénink v medicíně, psychologii, pečovatelsví nebo sociální práci. Některé veřejné instituce na duševní zdraví poskytují tříletá stipendia na postgraduální studium. Zpravidla je výcvik otevřen licencovaným profesionálům zdraví a sociálním pracovníkům.

Speciální požadavky pro získání licence specialisty v psychologii a psychiatrii – praktické požadavky, povinné kurzy, povinnost supervize aspoň pět let:

- Specialista v klinické psychologii nebo psychiatrii: požadavek tři roky klinické supervize

- Psychiatr: aspoň dva roky psychodynamicky orientované supervize poskytované uznaným supervizorem, třetí rok supervize není omezen pro určitý teoretický směr
- V klinické subspecializaci v rámci studia psychologie je psychoterapeutický výcvik již zahrnut
- Až na jednu specializaci v rámci norské psychologické asociace (jedná se o specializaci v klinické psychologii s psychoterapií) nepožadují specializace v rámci Norské lékařské asociace, ani Norské psychologické asociace, podstoupení vlastní osobní terapie

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Psychoterapie je v Norsku poskytována soukromě i veřejně, financována je také soukromě nebo z veřejných prostředků. Psychoterapie slouží hospitalizovaným pacientům (limitovaný stupeň), o které se stará tým psychiatrů, psychologů, sociálních pracovníků, psychiatrických sester, které mohou poskytovat psychoterapeutické služby, dále někdy i fyzioterapeutů, pracovních terapeutů a pedagogicky vyškolených profesionálů. Licencovaní psychologové se speciálním statutem a psychiatři mohou také poskytovat psychoterapii v soukromé praxi v rámci státem regulovaném systému s částečným financováním státu. Naopak licencovaní psychologové bez tohoto speciálního statutu a terapeuti trénovaní v soukromých výcvikových institucích (například Gestalt, Psychodrama apod.) také poskytují psychoterapii, ale bez možnosti financování od státu.

Zdravotnický, psychologický, pečující personál a sociální pracovníci spadají do veřejného zdravotnictví nebo systému sociální péče. Většina psychologů a psychiatrů funguje v soukromých praxích a disponuje statutem specialisty. Tito poskytovatelé mají uzavřený kontrakt s distriktem Norska. Tento kontrakt zajišťuje, že diagnostické, poradenské a psychoterapeutické služby budou poskytovány a zajišťuje také ekonomickou kompenzaci. Pouze lékař smí předepisovat medikaci a nařizovat nedobrovolnou hospitalizaci. Lékaři a psychologové se specializací klinického psychologa mohou potvrdit pracovní neschopnost. Jen menšina psychologů a psychiatrů praktikuje psychoterapii mimo veřejný zdravotní systém – v těchto případech hradí pacient vše sám.

9. Polsko

Popis profese:

V Polsku se provozují různé praktiky pro veřejnost, které se zde nazývají psychoterapií. Tyto služby jsou poskytovány jak nemocným, tak zdravým lidem. Psychoterapeuti jsou buď lékaři (většinou psychiatři), psychologové, ošetřovatelé, pedagogové, sociologové nebo kněží – většinou v soukromé praxi. Většina je ve výcviku v různých směrech (3–4 roky studia), ale každý se může nazývat psychoterapeutem i bez tohoto vzdělanostního backgroundu. Pro otevření soukromé praxe je v Polsku třeba pouze administrativní a finanční registrace – existuje pak mnoho neprofesionálních služeb.

Kvalifikační požadavky:

Psychoterapie je povinná součást specializace v psychiatrii. Některé společnosti nabízejí Certifikát psychoterapeutickým praktikantům čtyřletého postgraduálního studia s minimálním počtem 1200 hodin. Tréninkové programy Psychoterapeutické sekce Asociace Polských Psychologů – APP (6 programů) a Psychoterapeutické sekce a Sekce rodinné terapie Polské psychiatrické asociace – PPA (17 programů) jsou na čtyři roky postgraduálně a zahrnují teorii, psychoterapeutické dovednosti, osobní výcvik a supervizi.

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Psychoterapie je zahrnuta v Polských službách duševního zdraví. V soukromé praxi platí regulace volného trhu – cena jednoho sezení se pohybuje mezi 15 a 80 eury. Národní fond pojištění platí plné výdaje za 24 ambulantních individuálních nebo skupinových sezení (v roce 2008 stálo jedno sezení v průměru 20 eur) a 12 týdnů pobytu v instituci poskytující psychoterapii (průměrně 30 euro za den). Pro smlouvu s pojišťovnami/s fondem, musí instituce zaměstnávat certifikované psychoterapeuty a supervizory. Jsou uznány pouze certifikáty PPA a APP a ostatní výcvikové programy na pojištění nedosáhnou. PPA a APP jsou v Polsku tedy monopoly, z čehož pak plyne mnoho konfliktů.

10. Portugalsko

Legislativní rámec:

V Portugalsku není psychoterapie regulována speciálním zákonem, ale existují některé specifické regulace pro subsystemy v rámci zdravotního systému (jak veřejné, tak soukromé služby). Titul psychoterapeut není chráněn zákonem. Zákonné ustanovení platí pouze pro profesi klinického psychologa.

Popis profese:

V Portugalsku jasně existují pouze dvě profese, které mohou provozovat psychoterapii – kliničtí psychologové a psychiatři.

Kvalifikační požadavky:

Kliničtí psychologové a psychiatři mají v rámci stáží výcvik v základních dovednostech psychoterapie, ale měli by se přihlásit k dalšímu výcviku (a akreditaci), když chtějí být uznáni jako psychoterapeuti. Většinou jsou psychoterapeuti absolventi pětiletého postgraduálního výcviku v kognitivní nebo psychoanalytické terapii, kteří již podstoupili vlastní psychoterapii.

Výcvik v psychoterapii je nyní v odpovědnosti nevládních organizací, asociací profesionálů a akademiků, kteří výcvik organizují a žádají pak uznání od platících ve zdravotním systému. Mezi hlavní asociace/společnosti patří kognitivní, psychoanalytické a systemické školy.

Výcvik v psychoterapii mohou absolvovat absolventi univerzitního vzdělání v medicíně nebo psychologii, ale také ostatní – nejčastěji sociální pracovníci a ošetřovatelé.

Zahrnutí profese v systému zdravotních a sociálních služeb:

V Portugalsku existuje univerzální národní systém zdravotnictví, který pokrývá kohokoli. Obecný systém duševního zdraví zde zahrnuje psychiatry, psychology, sociální pracovníky, ošetřovatelé, pracovní terapeuty a spolupracuje se sociálním systémem – psychologové, sociální pracovníci a ošetřovatelé/zdravotní sestry. Všichni zmínění mohou vystupovat jako klíčoví pracovníci a mohou spolupracovat s psychiatry. Systém platí různý počet sezení, když si psychoterapeut zažádá.

Od roku 2008 nedošlo k velkým změnám. Existuje zde nyní řád psychologů, který reguluje jejich aktivitu a řád lékařů, který se částečně zabývá i psychoterapií. V řádu psychologů existují "pracovní skupiny": klinická, vzdělávací a sociální. Existují rozdíly ve způsobu, jakým Portugalci vnímají psychoterapii, aktuálně se příliš nemluví o pravidlech pro psychoterapii, problémem je, že psychologie a psychiatrie je stále vnímaná mezi některými jako totéž.

11. Rakousko

Legislativní rámec:

Podle zákona je v Rakousku profese psychoterapeuta vykonávána na vlastní odpovědnost, bez ohledu na to, zda je vykonávána osobou samostatně výdělečně činnou nebo v rámci pracovněprávního vztahu. Na základě splnění daných požadavků pro nezávislý výkon profese musí být psychoterapeut veden v seznamu psychoterapeutů, za který je odpovědné Ministerstvo pro zdravotní záležitosti. Psychoterapeuti musí být přijati do seznamu již před zahájením výkonu nezávislé profese.

Zákon také zahrnuje regulace poskytovatelů psychoterapie, kteří neprošli specifickým výcvikem. Österreichischer Bundesverband für Psychotherapie je zastřešující organizací psychoterapie.

Popis profese:

Psychoterapii zde může vykonávat lékař, psycholog, pedagog, učitel, sociální pracovník, ošetřovatel, lékařské technické profese, teolog nebo osoba se speciálním povolením ministerstva zdraví.

Kvalifikační požadavky:

Asociace lékařů vyvinula modulový systém vzdělání lékařů:

- Modul 1 – trvá 1 rok a končí diplomem pro psychosociální medicínu
- Modul 2 – 2 roky a diplom pro psychosomatickou medicínu
- Modul 3 – 4 roky a diplom pro psychoterapii – studijní program poskytován Klinikou psychoanalýzy a psychoterapie – zajišťuje vysoký standard, soustředí se na klinickou práci, zahrnuje supervizi

Nejprve je třeba absolvování všeobecného vzdělání, které se nazývá tzv. „psychoterapeutická příprava“ a poté zvláštního vzdělání, tzv. „odborně specifické vzdělání v psychoterapii“. Vzdělání je obecně vykonáno jak v teoretické, tak i praktické rovině.

A. Psychoterapeutická příprava

- Vstupní požadavky:
 - Maturitní zkouška na obecné nebo odborné střední škole
 - nebo vzdělání v ošetřovatelství nebo v lékařsko-technických službách
 - Schválení Poradním výborem psychoterapie
- Průběh:
 - Teoretická část
 - minimálně 765 hodin teorie
 - Základy somatologie, psychopatologie, psychiatrie, farmakologie
 - Základy výzkumu a vědecké metodologie

- Etika
- Podmínky pro výkon psychoterapie – právní, zdravotní apod.
- Praktická část
 - minimálně 550 hodin
 - Sebezkušenost individuální nebo ve skupině
 - Stáž pod odborným dohledem – zdravotní péče nebo sociální oblast 480 h (včetně 20 hodin supervize)
 - Psychoterapeutický přípravný kurz
 - Pracoviště, kde se vykonává praxe, musí být schválena poradním výborem a praxe musí být vykonány pod odborným dohledem a musí být dodán podrobný školící plán

B. Specifická psychoterapeutická část

- Vstupní požadavky
 - Minimální věk 24 let
 - Předložení písemného prohlášení o psychoterapeutickém výcviku včetně praxe
 - Úspěšné dokončení psychoterapeutické přípravy nebo akademické vzdělání pro sociální práci, odbornou přípravu učitelů v akademii nebo na veřejně uznávaném institutu pro manželství a rodinné poradce nebo dokončení krátkého studijního programu muzikoterapie nebo univerzitní kurz muzikoterapie nebo dokončené vysokoškolské vzdělání v oboru medicíny, pedagogiky, filozofie, psychologie, žurnalistiky a komunikace vědy a teologie nebo studium pro výuku na středních školách
- Průběh
 - Teoretická část
 - minimálně 300 h
 - Teorie zdravého a patologického vývoje osobnosti v trvání nejméně
 - Metodiky a techniky
 - Teorie osobnosti a interakce
 - Psychoterapeutická literatura
 - Praktická část
 - minimálně 1600 h
 - Školení terapie, analýza školení, individuální a skupinové sebeuvědomění
 - Stáž v psychoterapii – v psychosociální oblasti (zdravotní péče nebo sociální služby), včetně supervize

- Psychoterapeutická práce s osobami trpícími výchovnými problémy, včetně supervize
- Pracoviště, kde se vykonává praxe, musí být schválena poradním výborem a praxe musí být vykonána pod odborným dohledem a musí být dodán podrobný školící plán

C. Nezávislý výkon psychoterapie

- Požadavky
 - Absolvování jak psychoterapeutické přípravy, tak i specifické psychoterapeutické části
 - Minimální věk 28 let
 - Zdravotní způsobilost a důvěryhodnost
 - Zápis do listu psychoterapeutů Poradního výboru psychoterapie
 - Dokončené vzdělání nebo odborná příprava nebo krátké studium muzikoterapie nebo akademické vzdělání pro sociální práci, odbornou přípravu učitelů v akademii nebo na veřejně uznávaném institutu pro manželství a rodinné poradce

Závěrem je možné říci, že celkově je pro splnění kvalifikačních požadavků potřeba absolvování minimálně 3215 hodin teoretické i praktické přípravy pro výkon profese psychoterapeuta. Celkem je jak v přípravném vzdělání, tak i speciálním 1065 hodin teorie a 1900 hodin praxe. K tomu je třeba 250 hodin osobní terapie. Není jasné, kolik přesně let je vyžadováno, ale zpravidla přípravné vzdělání trvá v průměru dva roky a speciální 4–8 let.

Zahnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Od roku 1991 je poskytována finanční podpora ze sociálního pojištění všem, kdo ji potřebují. V roce 1995 došlo k omezení a psychoterapeutická léčba musí být schválena lékařskou komisí organizací zdravotního pojištění ještě před nástupem psychoterapie. Dalším omezením pro dlouhodobou psychoterapii je požadavek, že finanční náhrada musí být poskytnuta terapeutovi až po určitém množství sezení

Ve veřejném sektoru platí 3 různé modely plateb:

- částečná náhrada – dostane každý v každém sezení – 21 euro
- plná náhrada – 50–53 euro za sezení

Tuto finanční náhradu nákladů na psychoterapii mohou požadovat klienti psychoterapeutů, kteří jsou registrováni v Radě psychoterapie, což je poradenský orgán spolkového ministerstva zdravotnictví.

Možnosti financování je možné rozdělit podle zdravotnického zařízení, v kterém je psychoterapie poskytována. Hospitalizovaným pacientům jsou hrazeny psychoterapeutické služby ze zdravotního pojištění, pro ambulantní pacienty je třeba, aby mělo zařízení speciální smlouvu se zdravotní pojišťovnou. V soukromé praxi je psychoterapie zahrnuta do zdravotního pojištění odlišně. V praxi zdravotní pojišťovny platí náhradu až 3x více pacientům psychiatrů, než nelékařských psychoterapeutů.

12. Rumunsko

Legislativní rámec a popis profese:

Vědecká a profesionální organizace, která reprezentuje psychologii v Rumunsku, se nazývá Rumunská škola psychologů (Romanian College of Psychologists) a reprezentuje a brání zájmy psychologů na národní i mezinárodní úrovni a dále spolupracuje s Ministerstvem veřejného zdraví. V Rumunsku existuje zákon z roku 2004, který definuje zákonný rámec organizace a díky tomuto zákonu je psychologie uznána jako věda a profese a jako nástroj na podporu zdraví, vzdělání a životní blahobytu. V rámci organizace existuje komise pro praxi, která zaštiťuje komisi klinických psychologů a psychoterapeutů, komisi pro pracovní psychologii, pedagogickou psychologii a odborné poradenství, komisi obrany, veřejného pořádku a národního bezpečí. Kromě komise pro praxi v organizaci figuruje ještě metodologická komise a komise pro deontologii a disciplínu.

Certifikace pro praxi v psychoterapii vzniká zvážením mezinárodních standardů. První úroveň certifikace je „psycholog praktikant v psychoterapii“ (supervidovaný psychoterapeut), konečná úroveň certifikace je „hlavní psycholog v psychoterapii“ (psychoterapeut)

Kvalifikační požadavky:

1. Výcvik v psychoterapii

- Počáteční výcvik
 - Univerzitní výcvik v psychologii (pro psychoterapii je zahrnut také výcvik v medicíně, pedagogice, sociální práci, filosofii a teologii)
 - Magisterský program v poradenství duševního zdraví nebo psychoterapii, který je vytvořen profesionálními asociacemi
 - Supervize
- Další výcvik – konference, workshopy
- Uznané psychoterapeutické směry
 - KBT
 - Psychodynamická psychoterapie
 - Eriksonova psychoterapie
 - Brief psychoterapie (krátká terapie)
 - Humanisticko-existenciálně experimentální, systemická a transpersonální psychoterapie (gestalt, logoterapie, psychodrama, transakční analýza a další)

2. Konkrétní požadavky pro jednotlivé úrovně:

- Psycholog praktikant v psychoterapii
 - 1800 hodin studia, seminářů, praxe a teorie v oblasti klinické diagnostiky, klinické nebo zdravotní psychologie, poradenství a psychoterapie, psychiatrie/psychopatologie, psychologie zdraví/psychosomatiky a vývojové psychologie

- Titul z psychologie nebo příbuzného oboru nebo magisterský titul z psychologie
- 500 hodin teoretického a praktického výcviku ve specifické psychoterapeutické škole
- 150 hodin osobní individuální nebo skupinové terapie a rozvoje
- Psycholog specialista
 - Praxe v psychoterapii
 - Profesionální certifikát od profesní asociace uznané klinickou komisí
 - 25 kreditů za účast na kurzech, workshopech, konferencích, publikace
 - 3 roky psychoterapeutického výcviku ve specifické škole
- Hlavní psycholog v psychoterapii
 - Profesionální certifikát jako supervizor psychoterapie od profesní asociace uznané klinickou komisí – 24 hodin teoretického a praktického studia v oblasti supervize, 50 hodin ko-supervize s certifikovaným supervizorem
 - Vykázání profesních aktivit prostřednictvím kurzů, publikování apod.
 - 50 kreditů dalšího profesního výcviku (kurzy, workshopy, konference a publikace)

13. Slovensko

Popis profese:

Na Slovensku může psychoterapii poskytovat lékař, sestra, léčebný psycholog, léčebný pedagog a logoped. Tyto profese jsou kontrolovány Slovenskou komorou jiných zdravotnických pracovníků, asistentů, laborantů a techniků. Psychoterapie je definována jako léčba poruch chování a stavů utrpení.

Legislativní rámec:

Psychoterapie definována jako certifikovaná pracovní činnost (CPČ) v zákoně o poskytovatelích zdravotní péče, zdravotnických pracovníků a stavovských organizací ve zdravotnictví. Dále zde existuje nařízení vlády o dalším vzdělávání, které definuje odbornou způsobilost na výkon certifikovaných pracovních činností. Odbornou způsobilost na výkon CPČ je možné získat jen v akreditovaných certifikačních studijních programech. Odborná způsobilost je dosažena:

- Získáním požadovaného stupně vzdělání v příslušném studijním oboru a certifikátu pro výkon CPČ
- nebo získáním požadovaného stupně vzdělání v příslušném studijním oboru, diplomu o specializaci v příslušném specializačním oboru a certifikátu

Ministerstvo zdravotnictví definuje minimální standardy psychoterapie. Již také zrušilo akreditaci, ale vznikl Slovenský institut pro vzdělávání v psychoterapii, který definuje certifikační přípravu.

Kvalifikační požadavky:

Certifikační příprava trvá nejméně 4 roky, v rozsahu 1400–1600 hodin.

A. Podmínky k certifikační přípravě

- Doktor – všeobecné lékařství
- Mgr. ošetrovatelství
- Mgr. psychologie + osvědčení o přípravě na výkon práce ve zdravotnictví + specializace (nebo zařazení do studia) v klinické psychologii, poradenské nebo pracovní psychologii a psychologii organizace
- Mgr. logopedie + osvědčení o přípravě na výkon práce ve zdravotnictví + specializace (nebo zařazení do studia) v klinické logopedii
- Mgr. léčebná pedagogika + osvědčení o přípravě na výkon práce ve zdravotnictví + specializace (nebo zařazení do studia) v léčebné pedagogice

B. Průběh certifikované přípravy

- Teorie:
 - Uznávané směry: hlubinný/psychodynamický, humanistický a kognitivně-behaviorální
 - 50 úvodních hodin (bez ohledu na psychoterapeutický směr) + 100 hodin v jednom z uvedených směrů
 - Teoretická část obsahuje minimálně 150 hodin v následujících tematických okruzích
 - Teorie vývoje člověka
 - Přehled psychoterapeutických systémů
 - Teorie změny
 - Porozumění sociálním otázkám ve vztahu k psychoterapii
 - Teorie psychopatologie
 - Teorie intervence a hodnocení efektu
- Praxe:
 - Absolvována v tom konkrétním směru
 - Metodologie psychoterapeutické metody
 - Sebezkušenost 350–450 hodin
 - Individuální psychoterapie 150 hodin
 - Supervize 200 hodin

- Praktikum psychoterapeutické práce (=vykonávání psychoterapeutické praxe, aplikování psychoterapeutických metod)
 - 600 hodin
 - Supervidováno certifikovaným psychoterapeutem
- Praxe v zařízení, kde se vykonává psychoterapie
 - Z toho minimálně 200 hodin v psychiatrickém zařízení

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Psychoterapie je poskytována hlavně ve zdravotnictví. Nařízení vlády definuje pojem psychoterapeut jen pro zdravotnictví, z čehož v podstatě vyplývá, že používání pojmu psychoterapie například sociálními pracovníky nebo různými „šarlatány“ je trestným činem. Nicméně nyní je v přípravě uzákonění psychoterapie jako metody v sociálních službách (pro sociální pracovníky), kteří však musí zůstat v sociálních službách a nemohou do zdravotnictví. Měla by tak být vytvořena také specializace v psychoterapii pro sociální pracovníky, která by byla definována v zákoně o sociálních službách.

14. Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Legislativní rámec a popis profese:

Ve Spojeném království existuje zákonná regulace pouze pro profesi dětského psychoterapeuta. Profese dětského psychoterapeuta je kontrolována Asociací dětských psychoterapeutů (ACP), která je uznána ministerstvem zdravotnictví jako výsadní profesní organizace. Tato asociace akredituje vzdělání a odbornou přípravu a členové ACP mohou pracovat jako nezávislí profesionálové Národní zdravotní služby (NHS).

Kvalifikační požadavky:

Pro provozování činnosti je třeba univerzitní stupeň vzdělání, k tomu praktické kurzy v lidských vztazích a vývoji dětí a zkušenost s prací s dětmi různého věku. Kromě toho je potřeba aspoň čtyřletá praxe na plný úvazek jako dětský psychoterapeut v Národních zdravotních službách.

Ve Spojeném království není určen minimální počet hodin praxe, nicméně je potřeba praxe konkrétně v oblasti pozorování chování a vývoje dětí a k tomu supervidovaná klinická praxe: léčba dětí a adolescentů, práce s rodiči, se skupinou dětí a adolescentů, poradenství pro instituce pracující s dětmi a adolescenty, výcvik dalších psychoterapeutů. V rámci této supervidované klinické praxe je třeba léčba dvou případů (muž a žena). Tato supervidovaná léčba by měla sestávat z 3–5 sezení za týden (jeden případ by měl trvat aspoň jeden rok, druhý aspoň dva roky). A dále dlouhodobá léčba sestávající ze tří sezení za týden u aspoň šesti případů. Sebezkušenost by měla probíhat aspoň jeden rok před samotnou klinickou prací a pokračuje po celou dobu vzdělávacích kurzů a praxe. K tomu je třeba aspoň 1x za týden supervize.

15. Švédsko

Popis profese:

Profese psychoterapie ve Švédsku patří do skupiny zdravotní péče a ošetrovatelská povolání, které spravuje orgán Národní rady pro zdraví a sociální péči. Nezbytným předpokladem je vysokoškolské vzdělání v psychoterapii. Příprava na výkon profese (vysokoškolský diplom v

psychoterapii, který může být získán v rámci postgraduálního vzdělávání) se řídí Ministerstvem školství a vědy.

Kvalifikační požadavky:

Potřebná kvalifikace k provozování činnosti je ve Švédsku rozdělena do dvou fází:

A. Základní výcvik v psychoterapii

- Vstupní požadavky:
 - Základní vzdělání a praxe v psychologii, medicíně (psychiatrii), socionomii, nebo další formy (i neuniverzitního) vzdělání a praxe považované za ekvivalentní
 - 150 hodinová praxe v psychologii nebo sociálních vědách
 - Profesní zkušenosti v oblasti zdraví a sociální péče + práce v oblasti zdraví a sociální péče v průběhu vzdělání a výcviku
- Průběh:
 - Praktická část: není dán shodný minimální počet hodin praxe
 - Při léčbě „modelového“ případu aspoň 60 hodin individuální supervize nebo 120 hodin skupinové (ne ve více, než ve čtyřčlenné skupině)
 - Léčba pacientů při dvouleté práci na plný úvazek pod supervizí v instituci nebo soukromé praxi
 - 50 hodin individuální terapie nebo 110 hodin skupinové

B. Pokročilý (postgraduální) výcvik v PT

- Vstupní požadavky
 - Dokončení základního výcviku
 - Univerzitní studijní program aspoň 3 roky
 - 125 hodin osobní terapie nebo 280 hodin skupinové terapie ve vybraných metodách nebo v případě rodinné terapie 50 hodin osobní terapie a 30 hodin rekonstrukce rodiny
- Průběh
 - Teoretická část: 460 hodin seminářů, přednášek apod.
 - Psychologické teorie vztahující se k psychoterapii
 - Diagnostické metody
 - Psychopatologie
 - Psychoterapeutické metody
 - Výzkum a hodnocení metod

- Etická otázka
- Praktická část:
 - Aspoň 2 dlouhodobé terapie a jedna krátkodobá, která zahrnuje aspoň 100 hodin individuální supervize nebo 200 hodin skupinové supervize (nebo kombinaci obou)
 - Účast na léčebných konferencích (15 bodů)
 - Osobní terapie před vlastní prací s klientem: 125 hodin individuální terapie nebo 280 hodin skupinové ve vybraných psychoterapeutických metodách (v tom jsou zahrnuty už hodiny ze základního výcviku v psychoterapii)
 - 50 hodin individuální terapie a 30 hodin rekonstrukce rodiny v případě výcviku v rodinné terapii
 - Osobní terapie v průběhu praxe: 75 hodin individuální terapie

Doba vzdělání a výcviku v psychoterapii trvá 7 let (4 roky základní a 3 roky postgraduální výcvik při polovičním úvazku), minimální počet hodin není určen. Po dokončení obdrží frekventanti diplom v psychoterapii.

16. Švýcarsko

Legislativní rámec:

Psychoterapie je ve Švýcarsku zákonně regulována ve všech kantonech kromě tří: Uri, Glarus a Appenzell-Outer Rhodes. Psychoterapie je zde legálně uznávána jako profese, ale doteď není žádná legislativa regulující psychoterapii jako nezávislou profesi.

Popis profese:

Existují dva hlavní představitelé psychoterapie: psychiatři a nelékařští psychoterapeuti, mezi které se řadí psychologové, sociální pracovníci, psychiatrické sestry, art terapeuti, fyzioterapeuti a učitelé.

Profese nelékařského psychoterapeuta podléhá výhradně kantonálním předpisům. Nicméně, vyhlášky jednotlivých kantonů jsou založeny na modelu SDK (SDK = Swiss Conference of Public Health Directors) Nařízení o psychoterapeutech. Nařízení obsahuje povinnou registraci na ředitelství veřejného zdraví pro výkon samostatné profese – terapeut pak může léčit za pomoci psychologických metod a v případě výskytu fyzických symptomů je třeba konzultace s lékařem. Povolení (registrace) může být udělena při splnění profesních i osobních požadavků. Nelékařští psychoterapeuti jsou typicky členy Švýcarské asociace psychoterapeutů, Federace Švýcarských psychologů nebo Švýcarské charty pro psychoterapii.

Výkon lékařského psychoterapeuta je předmětem vyhlášky FMH (FMH= Foederatio Medicorum Helveticorum, Swiss Medical Association), Švýcarské lékařské asociace, podle které osoby, které jsou držiteli titulu FMH „Specialista na psychiatrii a psychoterapii“, jsou oprávněny k výkonu profese psychoterapeuta. Většina psychiatrů jsou pak členy této asociace i Švýcarské asociace psychiatrů a psychoterapeutů.

Kvalifikační požadavky:

1. Psychiatři

- 6 let studia na lékařské škole
- 6 let speciální trénink – aspoň 2 roky hospitalizovaní pacienti, 2 roky ambulantní, 1 rok v jiném oboru, než psychiatrii (neurologie, interna, chirurgie)
 - V průběhu tohoto tréninku absolvují i psychoterapeutický výcvik, který trvá tři roky a na výběr mají směr psychodynamický, KBT nebo systemický

2. Nelékařští psychoterapeuti

- Univerzitní titul z klinické psychologie nebo ekvivalentní akademické vzdělání doplněné základním tréninkem v psychopatologii a dalšími částmi relevantními k psychoterapii
- Oproti psychiatrům, základní výcvik v psychoterapii dostanou už při studiu na univerzitě
- K tomu je však třeba aspoň 3 letý postgraduální psychoterapeutický výcvik, který zahrnuje osobní terapii, teorii a supervizi
- Je požadována aspoň roční praxe klinické práce v instituci – nemocnici duševního zdraví („mental hospitals“) a na ambulantní klinice

Dá se říci, že nelékařští psychoterapeuti jsou oproti psychiatrům lépe trénováni, ale mají méně zkušeností s klinickými pacienty, zejména s pacienty trpícími duševní poruchou. Obecně ve všech kantonech platí, že je třeba univerzitní stupeň vzdělání v psychologii, kde je psychologie jako hlavní předmět, nebo odpovídající kombinace studijních předmětů (dodatečné kurzy psychopatologie). Ve výjimečných případech jsou uznány také další formy základního vzdělání a výcviku považované za ekvivalentní k univerzitnímu stupni psychologických znalostí. Veřejná zdravotnická komise posuzuje případy individuálně a může schválit další typy vzdělání, speciálních kurzů a výcviků. Po absolvování vzdělání je potřeba podstoupit praxi na plný úvazek (na psychiatrické klinice, v psychoterapeutické praxi a podobných zařízeních, kde se psychicky nemocným dostává psychoterapeutické péče). Celkově je třeba absolvovat 400 hodin teorie. Přesný počet hodin praxe není stanoven, ale je nutná aspoň roční další praxe přímého kontaktu s psychicky nemocným, která je absolvována na plný úvazek a pod supervizí. K tomu je třeba absolvovat specifický trénink ve vědecky uznávaných metodách a jejich následná aplikace pod supervizí. Minimální počet hodin osobní terapie není stanoven.

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Zdravotní systém ve Švýcarsku definuje povinné základní pojištění pro každého. Veřejné zdravotnictví zahrnuje 100% hospitalizované péče a 90% ambulantní (10% hradí pacient). V současnosti platí to, že psychoterapeuti musí potvrdit krátký report zdravotnickému posuzovateli před 10. sezením. Zdravotnický posuzovatel následně rozhodne, jestli zafinancuje dalších 30 sezení. Po 40 sezeních je třeba více obsáhlý report a šance na financování se snižuje. Pacienti jsou účtováni terapeutů a platí osobně, následně dají účet svojí pojišťovně, která zafinancuje 90%. Nelékařští psychoterapeuti v soukromých zařízeních jsou jen částečně dotováni ze systému zdravotní péče. Existuje možnost pracovat pod supervizí psychiatra, který má jednodušší přístup k financím z veřejného zdravotního systému, ale je to za cenu toho, že jsou pak závislí na psychiatrovi.

Asi polovina psychiatrů pracuje v institucích (nemocnice, ambulantní kliniky) a polovina v soukromých zařízeních – v soukromých zařízeních jsou to primárně psychoterapeuti, kteří k tomu

mohou předepisovat i léky. Obecně lze říci, že psychiatři vydělávají více peněz, než nelékařští psychoterapeuti.

17. Další

Ve Španělsku poskytují psychoterapii lékaři a kliničtí psychologové. Na Islandu psychoterapii vykonávají psychologové, sociální pracovníci, psychiatrický ošetřující personál, psychiatři a rodinní terapeuti a v Lucembursku psychoterapii provádí lékaři se specializací v psychiatrii.

Bez regulace nadále zůstává Dánsko, Řecko a Irsko.

Svět

1. Austrálie

Popis profese:

Psychoterapie je v Austrálii vnímána spíše jako praxe než profese. Z praxe se ukazuje, že nejčastěji lidé využívají k psychoterapii psychologa nebo psychiatra. Jsou zde poskytovány dva druhy psychoterapie.

1. Psychoterapie poskytována organizacemi: a. sociální služby (human services), b. zdravotnické profese (health professions), kam spadají psychologové, psychiatři,

2. Specifické formy psychoterapie – rodinná psychoterapie, psychoanalýza, psychodynamická psychoterapie, zážitková a KBT.

Pro méně uznávané formy (arteterapie, hudební apod.) existuje Federace pro psychoterapii a poradenství (Psychotherapy and Counselling Federation of Australia – PACFA). V mnoha případech jsou členové PACFA také členy sociálních služeb a zdravotnických profesí. Další organizací, která se v Austrálii zabývá psychoterapií je Australská asociace poradenství (Australian Counselling Association – ACA). PACFA se zaměřuje na psychoterapii jako takovou, ACA částečně na psychoterapii, ale z velké části zaštiťuje poradenství. Neexistuje zákonná definice, není ani shoda, kdo psychoterapii může provozovat a jaké aktivity zahrnuje.

Do roku 2014 došlo k jediným změnám:

1. Založení dobrovolného rejstříku, který sdružuje sekce PACFA a ACA

2. Vláda zavádí právní předpisy, aby zajistila mechanismy pro vyřizování stížností na neregistrované lékaře. Neregistrovaní lékaři by neměli být regulováni v běžném slova smyslu, ale mohou jim být uděleny sankce uplatňovány v reakci na stížnosti od klientů.

Kvalifikační požadavky:

Kvalifikační požadavky pro provozování profese psychoterapeuta se v Austrálii liší podle toho, do které skupiny psychoterapie patří.

1. Sociální služby a zdravotnické profese

Do této kategorie spadají služby jako sociální práce a ošetrovatelství, kde jsou potřeba pouze základní dovednosti a ne žádný speciální výcvik. Dále profese psychologa a psychiatra, kteří získají

speciální uznání, v případě, že mají další doplňkové vzdělání v psychoterapii, nicméně také to není zvlášť definováno.

2. Specifické modalitky psychoterapie – požadavky definovány PACFA

- Absolvovaný aspoň bakalářský stupeň studia nebo ekvivalentní studium min 2 roky
- 200 hodin výcviku v individuální psychoterapii a/nebo poradenství a dále k nim se vztahujících 50 hodin supervize
- Od roku 2009 jsou uznávány dvě vzdělávací cesty: 1. Postgraduální studium nebo ekvivalentní kvalifikace v období minimálně dvou let, 200 hodin výcviku v individuální psychoterapii a/nebo poradenství a k nim se vztahujících 50 hodin supervize, nebo 2. Vysokoškolské studium nebo ekvivalentní kvalifikace v období minimálně tři roky, 350 hodin výcviku v individuální psychoterapii a/nebo v poradenství a k tomu se vztahujících 50 hodin supervize

Zhrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Obecně jsou služby veřejného duševního zdraví financovány z pojištění, ale málo z těchto financí jde na psychoterapii. Většina prostředků jde na psychiatry, psychology, sociální pracovníky, péči o duševní zdraví, pracovní terapii – veřejné prostředky se soustředí více na akutní intenzivní péči o potřebné lidi, než na dlouhodobou psychoterapii.

Existuje řada nestátních služeb, které jsou financovány z veřejných fondů a které poskytují psychoterapeutické služby, typicky poradenství. Úroveň financování soukromé praxe z veřejných fondů se liší – platí se cca 150 dolarů za sezení po rozšířenou dobu léčby. Psychoterapeutické služby poskytované odborníky, jako jsou psychologové, sociální pracovníci a ergoterapeuti jsou dotovány v rozmezí od 75 dolarů (psycholog) do 110 dolarů (klinický psycholog) za sezení do maximálního počtu 12 sezení. Neexistuje zde žádná dotace pro jiné praktiky. Specifické psychoterapeutické organizace mají vlastní standardy.

2. Chile

Legislativní rámec:

Splnění požadavků pro poskytování psychoterapeutické péče v Chile sleduje Národní komise akreditace klinických psychologů, která dává tituly Specialista v psychoterapii od roku 1993. V této souvislosti zde fungují profesionální organizace nebo asociace: „Chilská společnost klinické psychologie (Sociedad Chilena de Psicología Clínica) pro psychology, a „Společnost neurologie, psychiatrie a neurochirurgie (Sociedad de Neurología, Psiquiatría, y Neurocirugía – SONEPSYN) pro psychiatry.

Popis profese:

V Chile mohou psychoterapii provozovat jen držitelé licencí s různými teoretickými zaměřenými – psychoanalýza, kognitivní a humanistický směr, rodinná terapie a integrativní terapie. Psychologové pak mohou užívat titul „Specialista v psychoterapii“ a psychiatři titul „Specialista v psychiatrii“. Existují i tzv. neoficiální terapeuti (poskytující koučink, poradenství), kteří nejsou regulováni a je jich málo. Psychoterapeuti v Chile poskytují individuální, skupinové a párové terapie v soukromých praxích i veřejných zařízeních. Hlavní rozdíl mezi psychology a psychiatry je v tom, že psychologové nemůžou předepisovat medikaci

Kvalifikační požadavky:

1. Psycholog

- Dříve bylo potřeba 6 let studia psychologie, nyní stačí 4 roky
- Profesionální praxe – vedoucí k obecnému psychologickému titulu
- Pro akreditaci je potřeba postgraduální studium, aby se naučili psychoterapeutickou teorii a techniky
 - 100 hodin teorie
 - 100 hodin bibliografické diskuse
 - 100 hodin praktických workshopů
 - 160 hodin pozornost na pacienta
 - 60 hodin supervize + dodat krátkou práci o psychoterapeutickém subjektu
 - Tato studia musí trvat aspoň 2 roky a jsou nabízeny některými postgraduálními programy na univerzitě nebo v soukromých institucích nebo jsou poskytovány tutoriálním systémem

2. Psychiatr

- tříletý výcvik na univerzitě – oddělení psychiatrie
- Akreditované služby po dokončení medicíny
- Splnění čtyř různých „Mental Health Units“
- Po splnění těchto 3 požadavků se stanou akreditovanými psychoterapeuty

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb

Oblast duševního zdraví je v Chile integrována do zdravotních služeb. Fondy pro duševní zdraví jsou součástí obecného zdravotního rozpočtu. Národní fondy zdraví nebo soukromé zdravotní pojišťovny s částečnou platbou uživatele platí léčbu psychiatrů a psychologů – zdravotní pojišťovny omezují toto kofinancování na několik sezení ročně. Terapeutická sezení s psychologem jsou placena fondy i pojišťovnami v maximálním počtu tří sezení (v některých případech může být vyšší), pro psychiatry tato omezení neplatí. Titul Specialista v psychiatrii umožňuje práci ve veřejné i soukromé sféře a držitelé mohou léčit pacienty s benefitem a/nebo dotacemi ze zdravotního systému péče.

3. Izrael

Legislativní rámec:

V Izraeli neexistuje jednotný zákon o psychoterapii, ale pro každé dále zmíněné profese (klinický psycholog, klinický sociální pracovník a psychiatr) existuje samostatný zákon. Dále každý, kdo chce poskytovat služby typu „koučink, poradenství, terapie, spirituální léčba apod.“, tak může. Již 20 let v Izraeli o zákon usilují, ale existují bariéry: neexistuje definice psychoterapie a k tomu existuje politický tlak mezi zainteresovanými skupinami.

Popis profese:

Psychoterapie je v Izraeli poskytována hlavně klinickými psychology, klinickými sociálními pracovníky a psychiatry. Kliničtí psychologové se věnují především psychodynamické psychoterapii a sociální pracovníci kromě psychodynamické ještě rodinné terapii, která je obecně poskytovaná hlavně těmito pracovníky. Psychiatři pracují v centrech duševního zdraví, kde je péče poskytována jak ambulantně, tak v průběhu hospitalizace. Kromě nich se zde okrajově věnují psychoterapii ještě další profese, např. poradci ve vzdělání, expresivní terapeuti (arteterapie, taneční terapie). Hlavní teoretický rámec je psychodynamický, nyní nastupuje i KBT.

Kvalifikační požadavky:

1. Klinický psycholog

- M. A. nebo PhD. z klinické psychologie
- 4 roky praxe na částečný úvazek (20 hodin týdně) v psychoterapii a psychodiagnostice
- Závěrečná zkouška se skládá z napsání případové prezentace a psychodiagnostické hodnocení a následné ústní zkoušky
- Ministerstvo zdraví registruje povinný registr psychologů, který se řídí zákonem o psychologizích z roku 1976

2. Klinický sociální pracovník

- Psychoterapeutický výcvik a licence pro ně není oficiálně definována
- Standardně je výcvik v psychoterapii poskytován soukromou institucí s individuální nebo skupinovou supervizí
- Následně je třeba absolvovat post-akademické profesní studium v psychoterapii a k tomu psychoanalytické kurzy
- Unie sociálních pracovníků definuje subspecializace v duševním zdraví (magisterský titul v sociální práci, kurzy a výcvik)

3. Psychiatr

- Potřebná praxe 5 let
- Psychoterapeutický výcvik
- Supervize v psychoterapii
- Závěrečná zkouška složená z psychiatrie i neurologie, následná prezentace dvou případových studií, dva různé teoretické rámce a různé délky
- Licence je vydávána Ministerstvem zdravotnictví
- Psychiatři zastávají vedoucí pozice v nemocnicích

Zahrnutí profese psychoterapeuta do systému zdravotních a sociálních služeb:

Reforma zdravotnictví v Izraeli proběhla v roce 1996, kdy byly založeny národní zdravotní pojišťovny, které zahrnovaly vše kromě duševního zdraví, geriatrické a chronické péče. O tyto tři oblasti se staraly agentury zdravotního pojištění. Reforma duševního zdraví nebyla dosud realizována, ale je plán díky ní omezit počet sezení.

4. Kanada

Popis profese:

V každé provincii existují rozdílné školy a vzdělávání v psychoterapii. Provinciální regulace existují pro:

- Poradce: v oblasti závislostí a pracovního poradenství
- Terapeuty z různých oblastí: například manželství a rodina, psychoanalýza, skupinová terapie
- Různé: terapie uměním, hudbou, hrou, spirituální péče apod.

V některých případech jsou pak pracovníci v neregulovaných oblastech tím pádem také netrénovaní a z toho důvodů se tlačí na regulaci.

Legislativní rámec:

V Kanadě není psychoterapeut jako profese příliš regulovaná, na rozdíl od lékařů (psychiatrů, praktických lékařů i psychiatrických sester), psychologů a sociálních pracovníků a pracovníků sociálních služeb a nakonec pracovních terapeutů (při poruchách duševního zdraví). V případě psychoterapie se vláda o regulaci psychoterapie jako profese zatím nepokusila. Psychiatrie a psychologie je regulována v každé provincii. Poradenství je regulováno jen v Quebecu, ostatní provincie to chtějí brzy také regulovat. Na statutární regulaci psychoterapie se pracuje pouze v Quebecu a Ontariu.

1. Psychoterapie v Ontariu:

V roce 2006 byly založeny profesní univerzity jako například Vysoká škola psychoterapie a registrovaných terapeutů mentálního zdraví v Ontariu (College of Psychoterapists and Registered Mental Health Therapists of Ontario – CPRMHT). Již listina z roku 1991 představila různé činnosti, které mohou být prováděny pouze absolventy těchto škol. Psychoterapeutický zákon v Ontariu (Ontario Psychotherapy Act) z roku 2007 poté definuje spíše kontrolu profese nežli její rozsah.

Zákon definuje:

- Psychoterapeutický zákrok
 - Při provádění psychoterapie je psychoterapeut oprávněn léčit vážnou poruchu pacienta, která se týká myšlení, vnímání, nálady, kontroly emocí, paměti, která může vážně ovlivnit pacientovy posuzovací schopnosti, chápání, chování a komunikační a jiné sociální schopnosti
 - Vše může být ovlivněno konkrétními podmínkami a omezeními, která se vztahují k certifikaci registrace psychoterapeuta

- Titul
 - Pouze členové mohou používat titul “psychoterapeut” a “registrovaný terapeut mentálního zdraví” (registered mental health therapist)

V Ontariu byly prostřednictvím Asociace obecné praxe psychoterapie (General Practice Psychotherapy Association) vyvinuty speciální požadavky pro kvalifikaci na certifikovaného psychoterapeuta obecné praxe (GP Psychotherapist).

2. Psychoterapie V Quebecu”

V Qubecu se psychoterapií zabývá „zákon 50“ (Law 50), který vyhraňuje používání slova psychoterapeut pouze pro členy Řádu Psychologů (Order of Psychologists = OPQ) a doktory. Ostatní, kteří nejsou členové, musí k titulu používat specifikaci (např. sestra terapeut). Stejně jako v Ontariu, otázka omezení titulu je z důvodu ochrany veřejnosti. Mluví se o následujících pozitivních dopadech regulace:

- Ochrana veřejnosti díky zavedení standardů
- Zaručení kompetentnosti a přístupnosti profesionálů napříč Kanadou
- Obohacení profese (pozice s licenci bude zajímat více vzdělaných, kteří se zajímají o její vylepšení)
- Definice profese
- Ochrana veřejnosti díky poskytování informací o výběru vhodné služby

Poradenství má možnost tzv. „seberegulace“, která je řízená Kanadskou asociací pro poradenství (Canadian Counselling Association). Tato asociace uděluje status „Kanadský certifikovaný poradce“ (Canadian Certified Counsellor – CCC). Kanadská asociace pro poradenství se v roce 2008 přeměnila na Kanadskou asociaci pro poradenství a psychoterapii (Canadian Counselling and Psychotherapy Association).

Profesionálové pracující ve státě regulované oblasti obvykle vytvářejí asociace v jednotlivých provinciích i napříč celou Kanadou, ne všichni jsou však jejími členy.

Neregulované oblasti zahrnují jak profesionály s vysokoškolskými tituly tak ty nemající žádný oficiální výcvik. Povědomí společnosti o určitých profesích je spíše spojeno s regulovaným prostředím, kam patří lékaři (zejména psychiatři), kteří mají nejvyšší status, dále rodinní doktoři většinou pracující pouze v oblastech mentálních poruch (např. deprese) a dále existuje povědomí o různě kvalifikovaných profesionálech (např. psycholog).

Existuje obrovské množství institucí, které se snaží o regulaci. 18 těchto institucí dalo dohromady Alianci psychoterapeutických výcvikových institucí. (Alliance Of Psychotherapy Training Institutes), která se shodla na společných kvalifikačních požadavcích.

Kvalifikační požadavky:

- Vzdělání
 - Povinné pro každého kandidáta
 - Minimum 200 hodin

- Trénink v psychoterapii
 - Celý trénink je spíše tréninkem v metodách, přístupech a orientaci
 - Členové aliance identifikovali soubor klinických a teoretických složek, které by měly být učeny (minimální počet hodin by měl být specifikován pro každou metodiku/disciplínu)
- Supervidované klinická praxe
 - Důraz na rozvoj osobních schopností a přístupů nezbytných pro psychoterapii
 - Klinický výcvik na "uzavřeném místě" není tak přínosný, jako kvalitní praxe, získání kolegiálních schopností a dlouhodobá kompetence
 - Minimum 275 hodin

Hlavní oblasti, kde by mělo dojít k rozvoji schopností:

- Hlavní principy: teorie kulturní a lidské různorodosti a sebeuvědomění
- Kolegiální principy: komunikace mezi profesemi, efektivní spolupráce
- Praxe a etika: právní otázky, etická rozhodnutí, schopnost ocenění profesionálního výkonu
- Proces konzultace: hlavní podmínky, posouzení rizika, terapeutické vztahy, proces, doporučení, ukončení, zhodnocení
- Aplikovaný průzkum: používaný k informování z praxe, zúčastňovat se neformálních dotazníků, znalost aktuální literatury

Zároveň se doporučuje používání akademických, simulačních a praktických (klinických) schopností k prokázání způsobilosti k poskytování psychoterapeutické péče.

Zhrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

V Kanadě existují rozdíly v oblastech finančního zajištění profesí. Existují různé modely – buď financování z veřejného lékařství, z osobního pojištění (zaplaceného jak pacientem, tak zaměstnavatelem), ze státního rozpočtu skrze vládní organizace (školy, vláda, kanceláře) a v neposlední řadě i financování přímo od klienta. Lékaři si mohou přímo naučtovat zákrok veřejnému zdravotnickému systému. Psychologové jsou kryti zdravotnickým systémem, pokud pracují pro veřejný sektor. Osobní pojištění uznává psychology mající doktorské studium, ale neuznává soukromé sociální pracovníky, poradce atd. Financování může také proběhnout prostřednictvím vládní organizace, specializující se na podporu profesionálů, pro každého žadatele je zde však velmi dlouhá čekací doba.

Rodinní lékaři a psychiatři jsou silně integrováni do zdravotnického systému a jsou jím dotováni. Klienti se dostanou k jejich službám díky veřejně podporovaným rodinným lékařům. Ti však obvykle mají nedostatek profesionálních znalostí a dovedností k tomu, aby pacientům doporučili ty správné lékaře. Psychiatři jsou obvykle doporučeni od rodinných lékařů nebo od pracovníků primární péče a někdy pracují spíše jako konzultanti, kteří doporučují farmakoterapii.

Psychologové jsou veřejně financováni pouze v případě, že pracují pro vládní instituce. Pokud ne, všechny ostatní psychoterapeutické služby jsou integrovány poněkud sporadicky a jdou dotovány

buď sociální systémem, nebo přímo od klientů. Zdravotnické služby duševního zdraví nejsou dostatečně integrovány. Toto je hlavní problém identifikovaný i federální vládou.

5. Uruguay

Legislativní rámec:

V Uruguayi existuje Uruguayská federace v psychoterapii, která formuje požadavky pro provozování činnosti, nicméně výcvik v psychoterapii zde není oficiálně regulován. Uruguayská federace vytvořila interní regulace, které používá ministerstvo zdravotnictví k eventuálnímu vývoji nebo stanovení národních regulací, nicméně je to problematické, jelikož zde existuje mnoho psychologů bez výcviku, kteří praktikují psychoterapii. Neexistuje národní registr trénovaných terapeutů, není potřeba žádná licence. Zákon povoluje jakémukoli profesionálovi na duševní zdraví provádět psychoterapii.

Nový Národní zdravotní systém od roku 2008 zahrnuje péči o duševní zdraví, které spadá do státních i soukromých služeb a zahrnuje primární péči: krizová intervence, krátkodobá terapie a různá preventivní programy (bio-psycho-edukace), workshopy pro běžné životní krize a péče o dekompenzované pacienty s různými chronickými onemocněními a o pacienty s psychotickými stavy.

Popis profese:

Psychoterapie je v Uruguayi v praxi provozována trénovanými psychology a psychiatry. Kromě nich zde však funguje také malé množství sociálních pracovníků a doktorů a dále některých pracovníků bez psychoterapeutického výcviku. Existují zde dvě skupiny terapeutů – zkušení (osvědčení) terapeuti většinou trénovaní psychoanalyticky a pak jiní terapeuti – někteří také zkušení, ale většinou se jedná o mladé psychoterapeuty, kteří jsou kritičtí k tradiční psychoterapii a jsou vnímaví především ke skupině lidí žijících v chudobě a na okraji společnosti. Jejich psychoterapie je více soustředěna na reálné životní situace. Základními technikami jsou pak převážně krizová intervence a psychoterapie zabývající se osobním rozvojem a adaptivními chováním.

Kvalifikační požadavky:

Už ale v rámci pregraduálního vzdělání je součástí studia psychologie kurz v psychoterapii, kde se studenti dozvědí základní informace, případně existují tzv. univerzitní nemocnice, kde funguje katedra psychoterapie. Aktuálně je v Uruguayi vytvořeno postgraduální univerzitní vzdělání v psychoterapii, které sestává ze základního psychoterapeutického výcviku v některých formách psychoterapie a které je zakončené obdržáním diplomu. Postgraduální výcvik v psychoterapii je možný na státních i soukromých univerzitách, vědeckých asociacích a institucích. Psychologové a psychiatři jsou přijati vždy, dále někdy i sociální pracovníci nebo lékaři. Všechny psychodynamické směry požadují i osobní terapii. Pokročilí studenti mohou studovat i teoretické základy a hlavní techniky. Výcvik trvá 2–4 roky a zahrnuje supervidovanou klinickou praxi.

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb:

Soukromá praxe je hlavním zdrojem příjmů terapeutů. Péče o duševní zdraví je zahrnuta v Národním zdravotnickém systému. Nemocnice mají Jednotku péče o duševní zdraví, která koordinuje intervenci mezi pacienty v lékařské péči, kteří vyhledávají psychoterapii. Ve vysoce populárních nemocnicích, kterými jsou například porodnice a které poskytují péči 24 hodin denně 365 dní v roce. Při primární i sekundární péči je péče poskytována základním týmem složeným z psychologů, psychiatrů, sociálních pracovníků a specializovaných sester. Třetí úroveň péče zahrnuje profesionály na duševní zdraví, kteří jsou součástí týmu a posuzují a starají se o většinu případů drogové závislosti, kardiochirurgie a neonatální intenzivní péče. U těchto profesionálů je potřeba především vysoce specializovaný výcvik a širší klinické zkušenosti. Aktuálně je silná tendence zahrnout psychology a

psychoterapeuty do škol, školek, sirotčinců, středních škol, továren apod. – není to povinné a záleží na vedoucím, zda tuto formu psychoterapie podpoří. Situace se v tomto směru velmi různí – někteří zaměstnavatelé platí výdaje na psychoterapii svým zaměstnancům a někteří zaměstnavatelé platí aspoň časově omezenou intenzivní psychoterapii. Psychoterapie je nabízena stále častěji v menších institucích zdravotní péče, kde existuje více osobní a bližší přístup a vztah s klienty. Ve většině případů je psychoterapie financována pacienty nebo blízkými příbuznými. V ostatních případech poskytují tyto služby skupině lidí, o kterou se starají, menší instituce (většinou nevládní organizace). Ve státních institucích je psychoterapie poskytována zdarma.

6. USA

Popis profese:

Profesní skupiny, které ve Spojených státech praktikují psychoterapii, se značně liší svým vzděláním a svojí orientací na diagnostiku a léčbu emočních poruch. Tato rozmanitost profesí dohromady s rozmanitostí předpisů komplikuje v USA diskuzi o psychotherapeutické praxi.

Mezi hlavní profesní skupiny, které poskytují služby duševního zdraví v USA, patří psychiatři, psychologové, zdravotní sestry, kliničtí sociální pracovníci, poradci a rodinní terapeuti. Další skupiny, jako jsou pastorální poradci, kouči osobního života a nelicencovaní jednotlivci, kteří se identifikují jako psychotherapeuti, mohou poskytovat služby duševního zdraví, ale není jim dovoleno vystavovat účty k proplacení soukromým pojišťovnám nebo vládním agenturám.

Legislativní rámec:

Ve Spojených státech mají hlavní profesní skupiny svoje organizace na národní úrovni, které rozhodují o licencích. To znamená, že jsou odpovědní za akreditované programy a vzdělávací instituce, aby jejich absolventi zapadali do státního sdružení licencovaných výzkumů.

Do roku 2014 nedošlo k podstatným změnám. Je stále více běžné, že pokročilé praktické registrované zdravotní sestry (Advance Practice Registered Nurses) poskytují určitou formu psychoterapie a podávání léků pod dohledem psychiatra.

Také je aktuálně v platnosti tzv. zákon o rovnosti (The Parity Law), který nařizuje srovnatelné dávky nemocenského pojištění pro duševní a fyzické zdraví.

Kvalifikační požadavky:

Všechny skupiny jsou trénovány a licencovány, aby mohly přidělovat diagnózy a poskytovat psychoterapii. Psychiatři, jsou lékaři, kteří se specializují na diagnostiku a léčbu poruch chování a emocí a mohou předepisovat léky. Psychologové se nazývají „praktici duševního zdraví“, kteří vlastní doktorský titul PhD. nebo PsyD. v klinické nebo poradenské psychologii a kteří jsou také trénováni pro administraci psychologických testů. Licencovaní profesionální poradci a poradci duševního zdraví mají také magisterský titul. Dále existují certifikovaní poradci pro alkoholové a drogové závislosti, kteří se specializují právě na léčbu problémů se závislostí. Ošetřovatelé musí podstoupit specializovaný trénink v ošetřovatelství v psychiatrii a duševním zdraví a nakonec manželští a rodinní terapeuti musí vlastnit magisterský a doktorský titul se specializovaným výcvikem v manželské a rodinné terapii. Každý z těchto skupin absolvuje výcvik v psychoterapii. Psychoterapie je pak něco navíc k jejich běžné specializaci. V současné době poskytují psychoterapii především psychologové a sociální pracovníci, jelikož psychiatři preferují léčbu pomocí léků. Nicméně existuje snaha vrátit psychiatry zpět k psychoterapii pomocí limitování farmakoterapie.

Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému sociálních služeb:

Odborníci na duševní zdraví se v USA liší právě možnostmi účtovat si své služby a získat tak náhradu za služby od soukromých pojišťovacích společností a vládních agentur. Náhrada výdajů za služby zdravotní péče poskytované zdravotními pojišťovnami a vládními agenturami se dělí do zdravotních benefitů a benefitů duševního zdraví, které jsou mnohem přísnější. Například člověk léčící se na cukrovku není omezen co do počtu návštěv, ale člověk léčící se na depresi může navštívit psychiatra jen za účelem medikace a psychologa za účelem psychoterapie v maximálním počtu 20 sezení za rok. Vyplynou z toho pak nejrůznější absurdity, jako například taková, že nemůže být pacientovi poskytnuta léčba jeho diagnózy psychické poruchy dvakrát v jednom dni.

Aktuálně je v pohybu úsilí odstoupit od financování založeném na platbách za individuální služby a místo toho je snaha využívat smlouvu o paušálních poplatcích za zdravotní péči, což podpoří spolupráci v oblasti primární péče se speciální péčí, nicméně je to stále ve velmi rané fázi vývoje.

Závěr

Výsledky této studie je možné rozdělit do několika oblastí: 1. Legislativní rámec psychoterapie, 2. Kvalifikační požadavky pro poskytování psychoterapeutických služeb a 3. Zahrnutí profese psychoterapeuta v systému zdravotních a sociálních služeb a možnosti financování psychoterapie.

Psychoterapie jako profese je v zákoně definována v osmi zemích Evropského hospodářského prostoru (EHP) včetně Velké Británie, kde je definována pouze profese dětského psychoterapeuta. Ve Švýcarsku je psychoterapie zákonně regulována ve většině kantonů. Nově vznikl zákon regulující psychoterapii také ve Francii. V Belgii by měl vyjít v platnost zákon v roce 2016. Dále v Izraeli neexistuje sice obecný zákon zabývající se psychoterapií, avšak nacházejí se zde samostatné zákony regulující práci psychologů, sociálních pracovníků a psychiatrů v oblasti psychoterapie. V Kanadě je psychoterapie definována v zákoně dvou provincií. Kromě zákonných regulací existují v některých zemích nejrůznější profesní organizace a asociace, které se snaží kontrolovat oblast psychoterapie pomocí stanovení požadavků pro udělování licencí a certifikátů k poskytování psychoterapeutických služeb, nebo které umožňují členství v různých „řádách“ psychoterapeutů. Pomocí udělování licencí a dalších registrací je v těchto zemích možné oddělit profesionální poskytovatele služeb od neprofesionálních a zahrnout tak psychoterapii do zdravotního systému. Tato regulace psychoterapie funguje například v Portugalsku, Austrálii, Chile, USA a Kanadě. Naopak například v Polsku je možná pouze administrativní a finanční registrace pro poskytování psychoterapeutických služeb v soukromé sféře. Také v Uruguayi nefunguje možnost registrace nebo udělování licencí a psychoterapii může poskytovat každý profesionál v oblasti duševního zdraví obecně.

Z hlediska kvalifikačních požadavků se v jednotlivých zemích nejčastěji uplatňuje model absolvování vzdělání v psychologii nebo lékařské vzdělání a k tomu příslušný výcvik v psychoterapii. Tento model se uplatňuje pro poskytování psychoterapeutické péče definované zákonem, nebo pro získání potřebné licence, případně pro zapsání do příslušného registru. Ve Velké Británii je kromě tohoto modelu potřeba ještě čtyřletá praxe na plný úvazek jako dětský psychoterapeut. V Austrálii je potřeba výcvik v psychoterapii pouze pro provozování specifických forem psychoterapie, základní zdravotnické profese výcvik nepotřebují. V Izraeli se pak požadavky liší – pro psychology je nutné absolvované vzdělání a následná počáteční praxe, nicméně psychiatři musí podstoupit ještě výcvik v psychoterapii. V Kanadě a ve Francii je požadavkem pouze absolvované vzdělání s tím, že ve Francii po obdržení příslušného akademického titulu je třeba absolvování speciálního kurzu, jehož součástí je kromě teoretické přípravy i pětiměsíční stáž na akreditovaném pracovišti. Naopak v Polsku může absolvovat výcvik a následně vykonávat profesi psychoterapeuta kdokoli, kdo má zájem a zároveň je zde psychoterapie povinnou součástí specializace v psychiatrii.

Ve většině zemí je psychoterapie součástí zdravotní péče a je možné ji tedy financovat ze zdravotního pojištění při splnění určitých požadavků – buď definovaných zákonem, nebo obdržetím licence či registrací. Psychoterapie je tak nejčastěji poskytována ve státních zdravotnických zařízeních nebo v soukromé praxi. V jednotlivých zemích pak existují různé specifické podmínky – například ve Francii ve státních zařízeních je psychoterapie financována jako zdravotní služba, nicméně v soukromém sektoru je financována pouze konzultace s psychiatrem. Také v Chile je omezeno financování určitého počtu sezení s psychologem, pro sezení s psychiatrem však tato omezení neplatí. V Portugalsku spolupracuje zdravotní systém se systémem sociálním, a tak je možné financovat i služby ze sociálního systému. Ve Švédsku, Chile a Izraeli spadá psychoterapie čistě do systému zdravotních služeb.

Z výsledků studie je patrné, že v některých zemích je profese psychoterapeuta definována přímo zákonem, v jiných zemích neexistují žádná zákonná ustanovení a někde se podmínkami poskytování psychoterapeutické péče zabývají alespoň různá profesní sdružení a asociace. Konkrétně existuje zákonná regulace například v Itálii, Finsku, Lichtenštejnsku, Německu, Nizozemsku, Rakousku, Švédsku, Švýcarsku, Velké Británii, kde je zákonem regulována pouze profese dětského psychoterapeuta a nově také ve Francii a v Belgii, kde by měl být zákon platný v roce 2016. Ze světa je možné jmenovat například Izrael. Dále mezi země, kde není psychoterapie regulována přímo zákonem, ale je zde snaha o aspoň částečná omezení pomocí různých registrů, certifikací a udělování licencí, a kde se o splnění daných požadavků starají alespoň některé profesní skupiny a asociace, patří: Norsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko a ze světa pak Austrálie, Chile, Uruguay, USA a dvě Kanadské provincie – Ontario a Quebec. Důsledkem toho může být v těchto zemích psychoterapie poskytována i některými neprofesionály. Bez regulace nadále zůstává Dánsko, Řecko a Irsko, nicméně do budoucna je cílem každého státu danou profesi regulovat. Pomocí této studie je snaha o vytvoření legislativního rámce pro provozování psychoterapie také v České republice. Prostřednictvím porovnání funkčních modelů v zemích Evropy i v některých dalších zemích z celého světa je cílem poskytnout inspiraci a možnosti pro legislativní zakotvení psychoterapie u nás a tím regulovat a kontrolovat poskytování těchto služeb.

Reference

- Bednar, W., Lanske P. & Schaffenberger E. (2004). *Regulation of the Professions of Psychotherapist, Clinical Psychologist, Health Psychologist in the Member States of the EEA and the Swiss Confederation*. Vienna: Austrian Health Institut ÖBIG.
- Černák P. & Heretik A. (2011). *Projekt: Certifikační studijní program v certifikované pracovní činnosti PSYCHOTERAPIE*. Bratislava: Slovenský institut pro vzdělávání v psychoterapii
- Aleksandrowicz Jerzy. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Poland*.
- Cucu-Ciuhan Geanina. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Romania*.
- Defey Denise. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Uruguay*.
- Gazzola Nicola, Horvath Adam, Page Linda, Synard Jacqueline, Shaké Toukmanian. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Canada*.
- King Robert, O'Brien Tom, & Schofield Margot. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Australia*.
- Moncada Laura. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Chile*
- Rønnestad Michael Helge. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Norway*.
- Silva Fernando. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Portugal*.
- Shefler G., Tishby O., and Wiseman H. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Israel*.
- Schnyder Ulrich & Schulthess Peter. (2008). *The psychotherapeutic Professions in Switzerland*.
- Springer-Kremser Marianne, Jandl Jager Elisabeth (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Austria*.
- Strauss Bernhard. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in Germany*.
- Villamaux Michaël. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in France*.
- Wolf Abraham, Keitner Gabor, & Jennings Barbara. (2008). *The Psychotherapeutic Professions in the United States of America*.
- Aleksandrowicz Jerzy, Zakład PsychoKatedra Psychoterapii UJ CM, Krakow, Poland
- Černák, Pavel, ředitel Psychiatrické nemocnice Philippa Pinela, Pezinok, Slovensko
- Higgon, Clair, member of British Association for Counselling & Psychotherapy, United Kingdom
- Keitner Gabor, Associate Psychiatrist-in-Chief, Rhode Island and Miriam Hospitals, Professor of Psychiatry, Brown University, Providence, RI

- Shefler Gaby, Head of Freud Center for Psychoanalytical Research, The Hebrew University of Jerusalem, Israel
- Schnyder Ulrich, Head of Department of Psychiatry and Psychotherapy, University Hospital Zurich, Switzerland
- Schofield Margot, Head of Department of Counselling & Psychological Health, School of Public Health & Human Biosciences, La Trobe University, Australia
- Silva Fernando, Talk Therapy - Clínica de Psicologia e Psicoterapia, Portugal
- Strauss Bernhard, Institute of Psychosocial Medicine and Psychotherapy, University Hospital, Friedrich-Schiller-University Jena, Germany
- Villamaux, Michaël, Paris Area, France Secteur médico-psychologique, France